

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

10 céntims cada número per tot Espanya,
Números atrassats 20 céntims

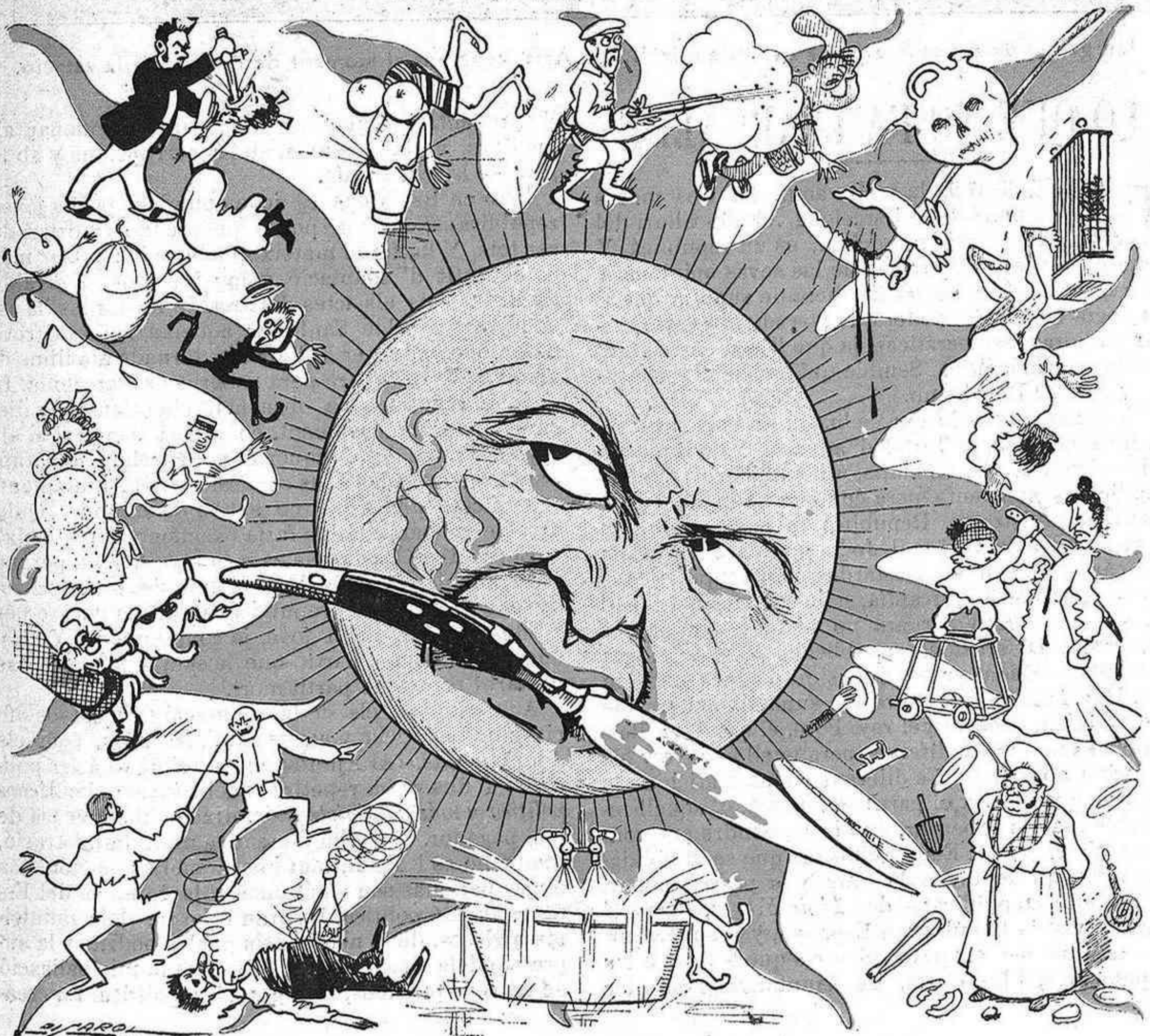
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger. 5.

EFFECTES CANICULARS

El que té la culpa de tot.

COLONIAS ESCOLARS MUNICIPALS

Un grupo de nenas á la porta del Palau de Bellas Arts, esperant el moment de dirigir-se á la estació.

LO QUE NO FA L'ARCALDE

LA República? Ja la tenim aquí. Fa tres mesos que l'arcalde de Barcelona, el dipositari del poder executiu municipal, es un republicà. Y com que no s'ha retractat de las sevas opinións, y com qu' es home de partit, hem de suposar que s'ha degut servir del poder que posseheix pera imposar milloras democráticas, ja que 'l seu partit es d'essencia democrática. Sembla qu' hauria d'esser aixís ¿veritat? Donchs no.

En Bastardas es lo que se 'n diu un bon xicot; no se li saben vicis, té 'l títol d'advocat, y no li manca l'intel·ligencia. Es, en suma, un ciutadà correcte, de condicions suficients pera cumplir un mandat polítich ó administratiu. Republicà, n' es tan com un altre, ... y d'aquí vé 'l mal. Jo 'm guardaré ben bé de fer cárrechs á n' en Bastardas perque practica el republicanisme á l'arcaldia, si no comensan á felshi els seus electors; y per ara no hi ha senyal de que comensin. D'arcaldes republicans n' hem tingut bastantas vegadas sense que s'hi hagués conegut res. Han funcionat sempre de suplents del arcalde monárquich, delegat pel rey. Pero, el cas d' en Bastardas es una mica diferent perque ell es jove y els d'avans no n' eran. Es diferent y sintomátich de la malura que pateix el partit republicà, d'aquell incurable mal de governar, que hi va pendre pel contacte ab el poder. Els republicans que se 'n oblidan aixís qu' agafavan la vara y 's passejavan en cotxe, eran republicans del 11 de Febrer, dels qu' havian vist la República á Espanya, y l'anyoravan no més que per *ser poder*. Son els que 's fican á las Diputacións, á las Corts, als Ajuntaments pera fer

l'aprenentatge ó pera no desvesarse de manar, ab las lleys, ab las costums, ab las corrupcións y ab la gent de la monarquia.

Pero en Bastardas es jove, un dels pochs joves republicans; que son pochs perque ho tindrian de ser tots. Y ha fet lo mateix que 'ls vells; potser més en el sentit d'adaptació á las funcións d'arcalde de R. O. Tots els actes del arcalde Bastardas 'ls assumiria l'arcalde Sanllehy: aqueixa sombra trotinanta que roda per la Rambla, tornada als llims d'ahont se 'l va treure pera governar á Barcelona. L'arcalde republicà ha obsequiat als infants, ha discursajat cerimoniosament, ha alabat com cal al alt rey en Jaume lo Conqueridor, ha rebut sollicituts pera transmétrelas á las comisións del Ajuntament, y ha dictat *bandos* que no s'han de cumplir. ¿Quin arcalde monárquich no faria exactament lo mateix?

El cas d' en Bastardas es més significatiu, perque mostra la persistencia de la malura del *poder pel poder* al cos del partit republicà, agravada encare per l'afluencia de sanch jove, ja contaminada. Y, desenganyevos, un partit que accepta el poder sense portarhi res, es un partit mort.

Aquí vindrán els de la separació dels cossos oficials; uns polítichs y altres administratius, com els Ajuntaments. «Al Ajuntament no s'hi va á fer política». Y fins se 'm repetirà aquella rucada de: *Menos política y más administraci6n*. Aixó es una excusa de mal pagador. Si l'Ajuntament es una administració, també ho es l'Estat, tant que á moltas nacions las dugas paraulas son sinónimas, y la gerencia del Estat es funció política. La gran reforma dels municipis inglesos, de la neteja dels pobles podrits y la supressió dels electors venals fins á la municipalisació de serveys públichs, ha sigut obra política. La crea-

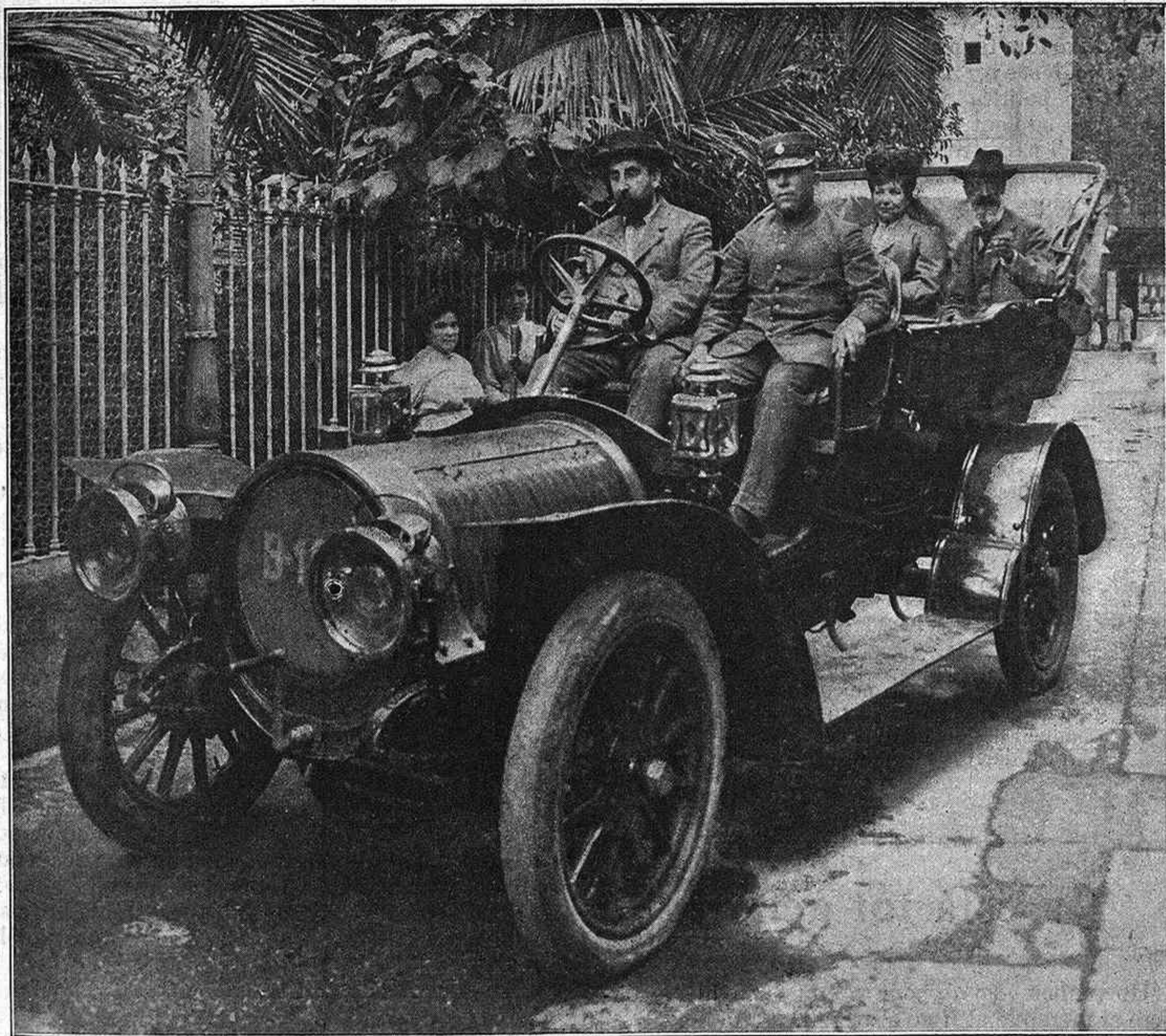
ció de las *parroquias civils*, enterament arbitrarias; el funcionament dels Consells de Comtat dividits en liberals y conservadors; l' otorgació de lleys suplementaries pera cada poble que las necessita, tot es obra política. A França, á Bélgica, á Italia, els partits polítics han intervingut com á partits als Ajuntaments y han imposat reformes—que serán tan administratives com volgueu—pero que primer eran polítiques. En Chamberlain, l' eminent alcalde de Birmingham, que avuy es sant patró dels conservadors á la moderna, recomana que no 's prescindeixi may de la política y dels polítics á las corporacions locals. Lo que s' anomena *Govern Local* s' ha constituït y 's va constituïnt encare, per delegacions del govern nacional, com veyém á Espanya. ¿Quí negará 'que la ley de 'n Maura es una ley política, y que 'ls que la demanan son polítics, lo mateix que 'ls que la rebutjan? Lo de «las corporacions administratives» referintse á cossos elegits, no té cap ni centener. Lo qu' es que no volían dir lo que deyan els de *menos política y más administración*: ells volían dir *menos lladres y menos vividors de l' esquena dreta*. Polítics honrats es lo que 'ns falta.

Els republicans s' abstenen de ser polítics fora del meeting ó del discurs que no comporta un' acció immediata. Al Ajuntament son polítics de sessió, y

ja no 'n son aixís que agafan una partícula de poder. Per aixó tampoch n' es l' alcalde.

Avuy tota doctrina política té trascendencia social. Hi ha milloras necessaries immediatament que no 's realitzarán per Cartas, Constitucions, ni disertacions acadèmiques, que 's realitzarán *fentlas*, porque no son qüestions de dret sino de fet. Moltes d' aqueixas milloras anulan privilegis ó matan abusos que 'l poder polítich ampara, y que no pot tirar á terra més que un partit polítich, renovador, organísat pera la lluyta. Aquí á Barcelona la sanitació es una millora política porque s' hi oposan els interessos de la propietat arrapada als poders tradicionals. Si no es un partit antitradicionalista qui l' emprengui, no 'n sortirán may. ¿Quí dupta que l' alcalde pot preparar aqueixa empresa, sense sortirse de la ley? (Y aixó que á Barcelona casi totas las obras grossas del Ajuntament s' han conseguit sortintse de la ley, al menos en la tramitació)... ¿Qué li costaria á n' en Bastardas treurer la bruticia dels carrers, establir un sistema europeu d' evacuació d' escombraries, omplir de terra 'ls pous fétichs de las casas als barris baixos y provehirlas forsosament d' aygua potable ab dipòsits sempre nets, deslliurarnos dels escorxadors clandestins que portan als mercats carronyas d' ase, castigar als defraudadors y als en-

LA RESSURRECCIÓ DE UN CIUTADÁ BARCELONÍ

L' eminent poeta Apeles Mestre, després de 15 anys de no moures del seu domicili, efectúa sa primera sortida en companyia de la seva senyora y del celebrat pintor en Ramón Casas.

venenadors de botiga acreditada? Donchs, veyeu, aqueixa feyna, que l'arcalde del rey no hauria fet, seria obra política, genuinament democrática.

Y fins obra política, doctrinaria, á l'antiga, podria emprendre's l'arcalde republicá de Barcelona, intervinent contra 'ls atentats á las llibertats. Podria manar que 'ls agents de la ciutat no ajudessin á la policia gubernativa quan abusés de la seva forsa ab detencions ilegals ó violencias. Podria iniciar la reivindicació de la llibertat del carrer, somés no á una, á dugas lleys de jurisdiccions: la del exércit y la del clero. Podria amparar qualsevol manifestació ciutadana com el govern conservador ampara, sense que se li hagi de demanar autorisació, las manifestacions públicas dels privilegiats. Podria, ab petitas consignacions, ensajar als districtes pobres las cantinas escolars pera arrencar criaturas á las monjas del carrer d'Aldana—per exemple—que 'ls donan escudella á cambi del embrutiment. Podria netejar las establas d'Augias del mateix Ajuntament, revisant expedients d'empleats indignes...

Y tot aixó fora feyna política. Pero, es clar; si 'l senyor Bastardas precisament de política no 'n vol fer, ja está bé de suplent del senyor Sanllehy. Y si 'l partit republicá, desmoralisat y desbandat, ho aproba, ja está bé que 's mori. Pero que no allargui més aqueixa eterna agonía; que se 'l pugui enterrar aviat pera que trobi lloch el partit democrátich.

TULP

*
* *

Anit no eram sols, al pis;
més, al passá el corredor,
vaig volguer que assaborís
el misteriós encís
dels besos en la foscor.

La violencia de un instant
ens uní en forta lligada,
y, en un transport delirant,
li vaig fer fruir l'encant
de una furtiva besada.

Potsé ella no sent com jo
quelcom que 'l cor me conforta...
A mí... m' ha posat á tó
aquell bés ple de ilusió
robat darrera una porta.

MAYET

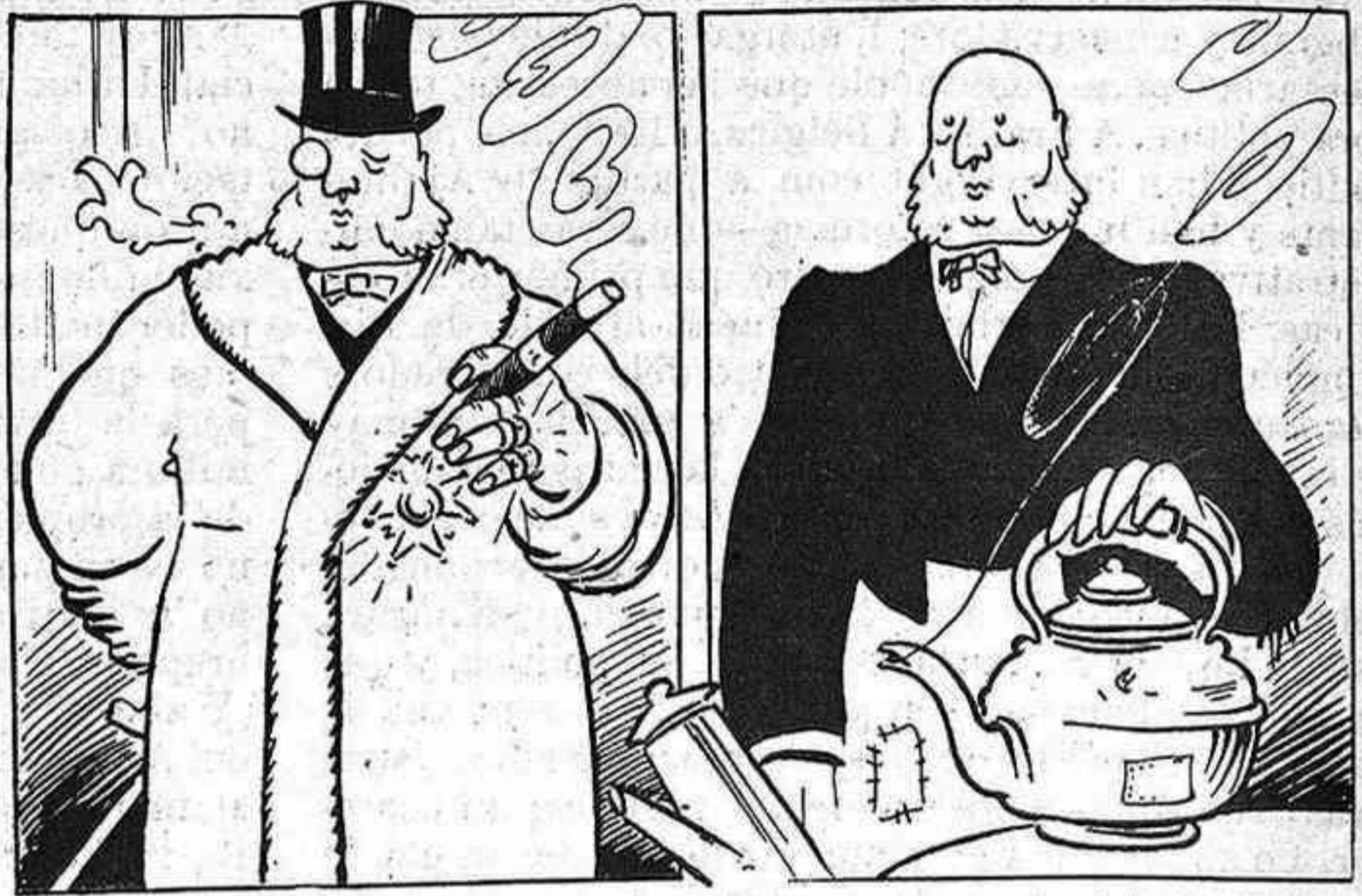
Ja está tot aclarit

¿Ho veuen com ab bona voluntat no hi ha conflicte al món que al fi no s'arregli?

Quan va comensar aixó dels duros *sevillanos*, tothom ho deya:

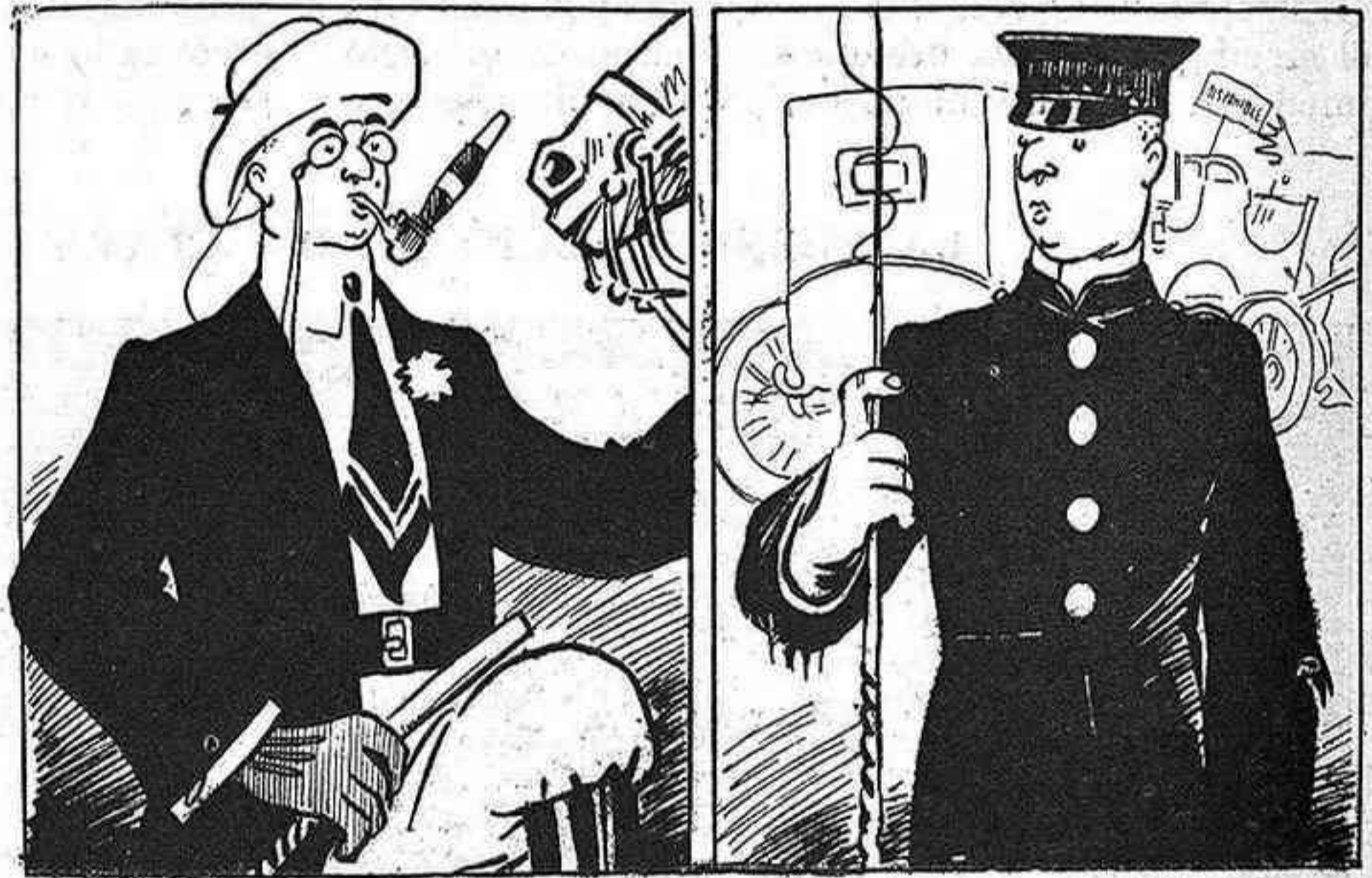
—¡Quín daltabaix se 'ns preparal... ¡Recullir els duros falsos!... ¿Cóm ho farà el Govern pera recu-

QUI HA DE DONAR LLUM DONA FUM

Don Pau Pi y Matafaluga tal com es en societat...

El mateix don Pau del modo qu' en el padró s' ha posat.

El seu fill, l' hereu Pablito, entre personas de tó...

El mateix noy segons consta en la fulla del padró.

llirlos? ¿Quí es capás de senyalar d' una manera certa els que son bons y els que son dolents?

Y es que 'l públich, ignocent per naturalesa, 's figura que 'l ministeri 's compón de quatre pipiolis sense caletro ni discreció, qu' en veyent un duro ja 's pertorban y no saben lo qu' es cara ni lo qu' es creu ni si es de plata ó de plom ó de llauna de la bona.

Hi ha que pensar, caballers, que no aixís com aixís s'enfila un home á las alturas ahont se forja el llamp gubernamental y 's dictan las reals ordres. De vocal de junta, d' urbano, de regidor n' es tothom qui vol y té una mica d' empenyo, pero ¿arribar á ser ministre?...

Llegint no més las darreras providencias dictadas pera deixar satisfactoriament resolt el conflicte dels *sevillanos* se comprén la intensitat, la soberana potencia del talent d' aquests homes, un dels quals tan fácilmente y ab claretat tan pasmosa acaba d' iluminar l' antre tenebrós ahont desde fa trenta anys se recargolava frenética la embrolladíssima qüestió dels duros.

*
* *

Més que en res, la gran dificultat del assumpto consistia en la precisa puntualisació de las senyas particulars de las monedas objecte del litigi.

Y aixó es lo que 'l Govern acaba de verificar ab

6 EL RESULTAT DEL PADRÓ DE CÉDULAS

Sa esposa donya María, segons gent que la coneix...

La mateixa bona dona tal com al padró existeix.

La minyona de la casa tal com es aquí y allà...

L'única contribuyenta que paga 'l que ha de pagá.

general aplauso y no poca admiració dels que, apassionats ó escéptichs, el creyan incapás d'abordar resoltament semblant empresa.

Setcentas quaranta nou planas té 'l volúm ahont la Direcció de la Casa de moneda ha reunit las senyas dels duros illegítims. Y com que 'l bulto del llibre es gros y la simplificació en aquestas materias sempre es d'agrahir, aném, en obsequi als nostres lectors, á extractar las setcentas quaranta planas del tomo, al sol objecte de que al venir la recullida sápi-gan quinas son las monedas falsas y puguin ab tota tranquilitat portarlas al Banch pera demanar que 'ls las cambihin per altras de més passadoras.

Pósinse, donchs, els lectors sobre sí; parin en la explicació que vé tota l'atenció de que son capassos, y després... Deu hi fassi més que nosaltres.

* *

Els primers duros falsificats son, com ja poden suposar, donada l'habilitat dels espanyols en aquesta materia, els primers que varen ferse. Perteneixen al any 1876 y portan el retrato de Alfonso XII.

Senyas dels que han de considerarse illegítims: La A d'Alfonso es dugas miléssimas de milímetro més petita qu'en els bons. La barba del rey apareix afeytada de fresch y al coll se li veu una petita pro-

tuberancia que tant pot ser un tumor dolent com una erupció sense malicia.

Any 1877. Segona falsificació. Las 27 flors de lis, frescas y olorosas, que figuran en el cantell dels bons, en els falsos semblan pansidas y sense 'l natural perfúm d'aquesta flor aristocrática.

Any 1878. Els duros falsificats d'aquest any son els més apropósit pera enganyar al públich, donchs si bé per la cara son falsos, per la part de la creu son tan bons y potser més que 'ls llegítims.

Any 1879. Segon retrato d'Alfonso XII. Cap dificultat hi ha en el reconeixement dels duros falsos d'aquesta fornada. El lleó del escut, que hauria de ser del Atlas, encare que aparentment igual, es un modest lleó d'Abissinia, menos fiero y de bon tros no tan saltador com l'animal auténtich.

Any 1881. Senyals indubitables de falsificació: las ondas del cabell del rey, que haurian de ser 52, son 53 y en alguns 54 y mitja.

Any 1882. Las lletras del revers, conforme s'entra á má dreta, apareixen un pensament més xicas que las del cantó oposat. El lleó alsa massa las potas del davant y al extrém de la quá li falta un pèl.

Any 1885. Fent un forat á l'orella del rey, se veu que l'obertura no cau, com hauria de caure, sobre la tercera anella de la cadena superior del quartel de Navarra.

Any 1888. Las estrelletas dels dos costats del any careixen de brillo.

Any 1890. La G del anvers (abreviatura de *Gracia*) no té la gracia que hauria de tenir.

Any 1892. El cabell es massa llarch.

Any 1894. El cabell es massa curt.

Anys 1896 y 1897. Las columnas del escut son més primas de lo que 'ls correspondria.

Any 1898. La magrana que figura en la part inferior y que en els duros bons sembla ser una magrana de Valencia, en els falsificats no se sab d'ahont es.

* *

Aquí tenen els nostres amables lectors un extracte, tan breu com fidel, de las principals senyas ab que 'ls duros *sevillanos* se distingeixen dels llegítims.

Potser ab la calor que fa y l'invencible ensopiment que ara s'apodera fins de las inteligencias més claras, vostés no entendrán gayre las nostras explicacions.

Si es aixís, ¡ben guarnits están si arriban á passar els ulls per las que acaba de donar el ministre d'Hisenda!...

Encare las entendrán menos.

¡Paraula d'honor!

A. MARCH

GLOSARI

Mercès als invents que's relacionen am l'electricitat, el viure se'ns embarateix que fa fàstic, i aviat serà la

de tots els mortals una vida allò que se'n diu regalada.

Ara mateix, ja'n pot fer de xafogor, ja's pot presentar rigorosa la canícula, que'l qui no treballa de gust i am comoditat, una de quatre: o és que no pot, o és que no vol, o és que pateix mandra crònica o és que no té feina. Diem això perquè l'experiència agena ens ha ensenyat que amb un ventilador de vint pessetes i una mica d'imaginació fogosa són molts els que se la passen ben frescament i que fins s'hi encostipen i tot.

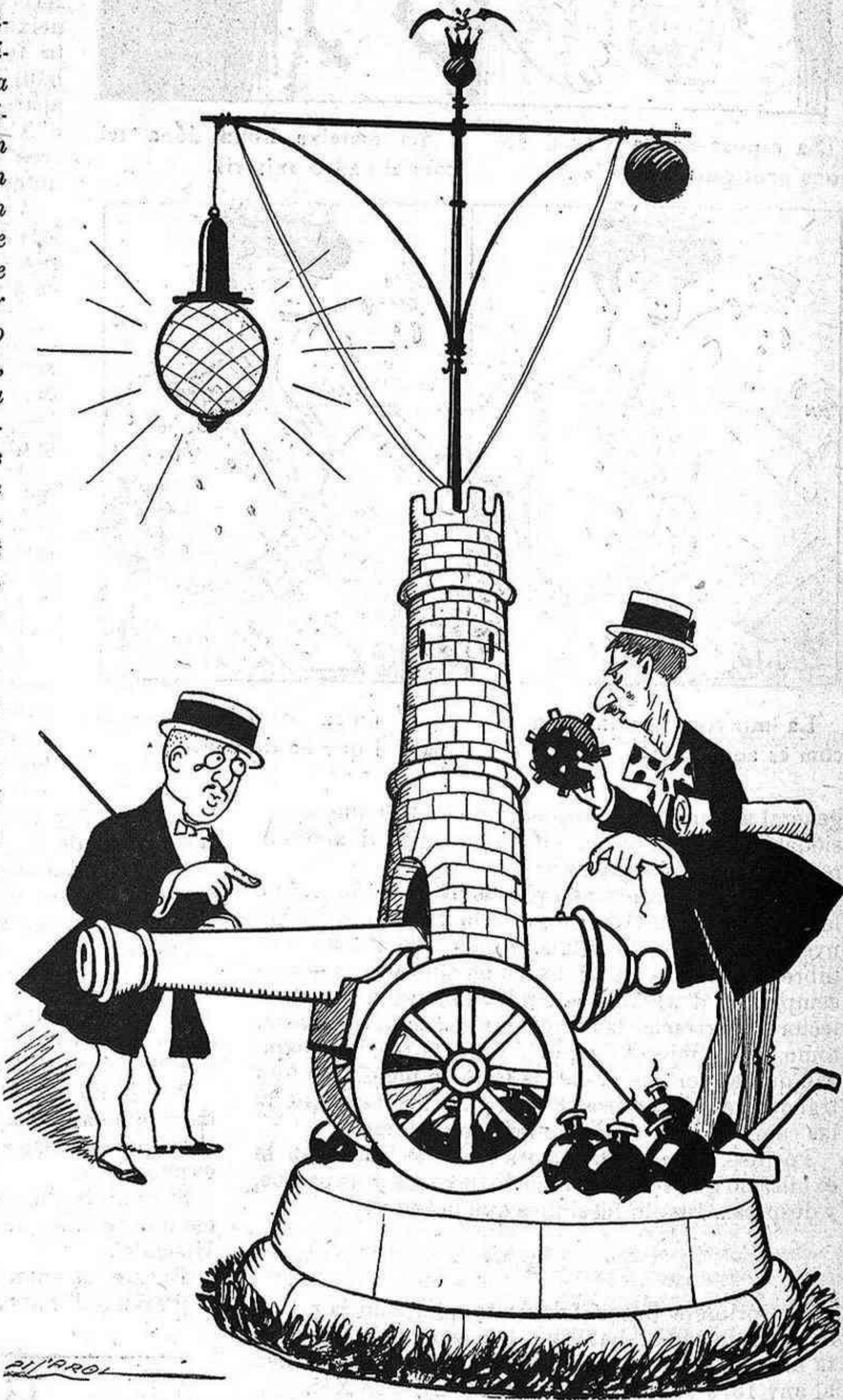
N'hi han d'aquets que treballen engaviats (com nosaltres perdonam), que al costat del ventilador hi col·loquen un paisatge d'en Marquès i un gerret amb uns quants brots de romaní i farigola pera que'l vent que provoca l'aparatòls porti halenades de selvàtiques essències; obren per una estona l'aixeta de l'aiguera deixant que l'aigua ragi amb un impuls quasi natural, tanquen els ulls a la realitat, i tenen una il·lusió tant complerta de les ubagues i les salzaredes de les vores del Ter que acaben per endormiscar-s'hi i acaben per no treballar. N'hi han, pel contrari, d'altres més amics de la costa que no tenen el sentiment montanyenc gaire arrelat, i aquets no fan sinó canviar el paisatge d'en Marquès per una «marina» d'en Meifrèn, i el gerret d'herbes aromàtiques per un plat de muscles acabats d'arribar del criadero. L'olor del marisc i la vista d'un rengle d'encrispades ones, acompanyades del rítmic zum-zum del ventilador a tota marxa, els produeixen una semi-suggestió de les riberes levantines, i els sembla que's troben a La Escala o a Cadaqués.

Abans, pera airejar-se, els ciutadans interiors que viuen en tercer i quart pis pujaven al terrat am les cadires i el canti, i els del segon i primer baixaven al carrer amb els balancins, perquè ni tots cabien al terrat ni hi havia carrer pera tots; ara, desde que s'estila aquesta fresca portàtil, aquest aïret d'industria domèstica, no's mouen de casa, per la senzilla i poderosa raó de que enlloc es troben millor ni més ventilats que en sa propia llar.

Ja havem insinuat, per això, que aquets que disfruten d'eterna primavera manufacturant-se'l vent i graduant-se'l a mida

del seu capritxo tenen que ser gent d'imaginació ardenta i especial, tíos frescos que sàpiguen transportar-se'l pensament a llocs de baixes temperatures. Perquè pera les naturaleses naturals i pràctiques, que són les més, l'aire del ventilador serà sempre com un aire de compliment, un aire d'artifici que ajuda a patir una calor que no té res d'artificial; un ventet d'encàrrec que si no satisfà mareja, i que si no refresca del tot, encostipa totalment. Per huracanat que us vingui, el vent de ventilador us resulta sempre casolà: ve a ser aixís com un aire de família, com una halenada

LO QUE FALTA Á BARCELONA

—¿Qué es aquest monument, jove?

—Una farola anti-falquista. Tan bon punt en Falqués passi per aquí, lbrrrró! Aixís se complirà el ditxo: «Qui á farola mata, á farola mor.»

UNA PARELLA QUE MARXA À FORA

*I encara no'l sent, ja li agafa
sòn.*

XARAU

LLIBRES

SALOMÉ. *Drama en un acte de Oscar Wilde*; traducció catalana de Joaquim Pena. Ab respecte se té d'escriurer y de dir el nom del fundador principal, y del mantenedor quasi sol de l'Associació Wagneriana, que 'ns acaba de traduhir el poema dramàtic del desgraciat Wilde. Especialisat en la música, principalment música de teatre y la seva literatura, en Joaquim Pena es dels pochs barcelonins que cuydan de treurer del nacionalisme la tara d'exclusivisme feréstech que l'aparta dels camins d'Europa. Per aixó es ciutadà exemplar. Comensant al inrevés, de la crítica se'n aná á l'obra, y prou sabuts son sos mèrits. Ara presenta el famós drama que ha esbalotat á tot el món musical, —fora d'aquí— per la partitura del Strauss. La traducció's coneix fidelíssima, en un llenguatge atormentat, exasperat, que s'adiu al tò moderníssim d'aquesta tragedia antiga. El fascicle, de 80 planas, ilustrat per en Gual, está tapat ab escubertas rojas de sanch. La impressió á dos colors, per en Giró acaba de fer suntuós el llibre.

PUÑADO DE IRONÍAS, per *Joseph Nakens*. — El venerable campió del lliurepensament acaba de donar ab aquesta obra, plena d'intenció y de fibra, una ferma patacada al clericalisme. Son estil clar y vibrant hi campeja dominador; el seu refinat humorisme hi dona una amenitat extraordinaria. Per poca afinitat de ideas que sustentin autor y llegidor, paladejará aquést ab veritable fruició las petitas crónicas, en forma anecdótica la majoría, que constitueixen aquest *grapat d'ironías*, cada una de las quals fa l'efecte de terrible vergassada donada á l'esquena dels farsants que encubreixen la seva podridura sota la capa de la religió.

RONDALLES DE POBLE, per *Erk-mann Chatrian*. — El delicat poeta catalá J. Ruyra s'ha encarregat de la traducció d'aquest aplech d'originals rondallas, mitja dotzena d'obras mestras plenas d'una dolça tristor. La sobrietat de la llengua catalana s'adapta admirablement al estil seriós y concís del genial Chatrian, haventse enriquit aquesta ventatja ab la pulcritud del treball del nostre poeta, qui, además de ser un temperament que enquadra á maravella en el género, posseheix un rich vocabulari del terror que dona un gran relleu d'expressió al diálech y á las descripcions.

EL ESPIRITISMO ANTE LA CIENCIA, per *Joseph Comas y Solá*. — L'illustrat director del Observatori Fabra destruheix en aquest llibre moltes de las farsas que entranyan las sessions espiritistas tan en boga. Es un documentat estudi crítich d'aquesta semi-pantomima que'n diuhen poder dels mediums. El Sr. Comas ha observat detingudament las influencias psico-fisiológicas que determinan els moderns coneixements esperitistas, y ha garbellat á conciencia tota la palla y tot el gra que contenen, afermantse únicament en la veritat científica. El resultat dels seus estudis y experiments ens el diu ab las planas d'aquest llibre, sincerament y sense ferhi embuts. Si d'aquesta documentació interessant, que va ilustrada ab numerosos grabats representant fantasmas y altras tonterías, ne surt mal parat l'espiritisme, no es seva la

—El poble es petit, pero 'm sembla que hi estareu bé...

—Oh!... Per si acás ens hi aburríam, ja 'ns emportém un bon revolver.

d'atmòsfera de Crèdit Lyonnais que'ns refreda la suor de la pell, però que no'ns priva de continuar suant. I aixís tenim que aquestes mateixes naturaleses pràctiques, entre les que s'hi compta la del glosador, quan s'adonen de que les gotes de suor són més naturals que l'airet que'ls envia, elaborat, aquellà mena d'aranya d'amples i bellugadices potes, no poden menys d'anyorar els boscos de Tagamanent o els roquerals ombrius de nostra illa daurada.

I és que, del mateix modo que és axiomàtic que'ls burros d'Urgell encara no vegin la càrrega ja suin, també ho és que les suggestions les pateix cadescú a la seva manera:

¿No hi ha persona que, quan veu un d'aquells coixinets d'oxígeno que vénen a les farmacies, ja li sembla que s'ha de morir?...

Doncs el glosador, encara no veu un ventilador, ja sí.

culpa sino de la Ciencia... que no admet veritats á las foscas.

ALTRAS PUBLICACIONS REBUDAS:

LA BANDA DE BASTARDIA. *Poema dramátich en tres actes y en vers.*—Una de las més famosas obras del malaguanyat Pitarra. Es la segona edició, y ha sigut publicada per la revista d'art *La Escena Catalana*.

CONGRESO DE ECONOMIA.—Acorts presos per aquesta assamblea en contestació al qüestionari proposat per la Societat d'Estudis Económichs.

LA EXPOSICIO HISTORICA DE LA GUERRA DE LA INDEPENDENCIA A CATALUNYA.—Memoria sobre aquest tema escrita per D. Joseph Fiter. Va acompanyada de unas curiosas ilustracions fotogràficas.

REVISTA VEGETARIANA.—Es molt interessant pels amichs de la verdura el número 4 d'aquesta publicació, que conté, entre altres treballs, una secció de culinaria especialista.

SEPT-SCIENCIES

BANY DE PLAHER

Dijous, en havent dinat,
tenint lliure aquella tarde
y trobantme 'l cap espés
y las sanchs endormiscadas,
vaig dirme: ¿Avuy, qué farás
per ferte passar la mandra?

No tens ganas de llegir
ni d'escriure quatre ratllas;
als periódichs no hi ha res
que á tú puga interessarte.
Els uns venen plens de crims,
retratos de *secuestradas*
y demés barbaritats
que, fent poch favor á Espanya,
ni il·lustran al qui ho llegeix
ni honran gens al qui ho estampa.

Per lo que toca á Madrid,
haventhi las Corts tancadas
y *arreglada* la qüestió
de la plata sevillana,
tot ha quedat mort, quiet,
sense pols, sense paraula;
sens que 'l més petit temor
vingui á interrompre la calma,
l'estiuheig tan desitjat
dels bons pares de la Patria,
que, tranquils y satisfets,
tots son á pendre las ayguas.

Per xó es que, prenent patró
d'aquests senyors respectables,
vaig pensá: El teu cos també
necessita refrescarse;
li convenen banyes de mar;
li calen ayres de platja;
visions d'immensa blavor;
fregas de sorra mullada;
perfums d'algas y quitrá;
frescals caricias d'onadas;
pessiguets de salabor
per fer despertar la gana,
y un cop ben desperta, ¡oh, Deu!
aquell brenar de patriarca!
ab aquells musclos ab such,
aquell bacallá á la llauna,
y aquell... ¡Vaja, ja está dit:
cap á la *gent falta platja!*—

Ab aquestas, que 'n dirém
filosoffas malsanas,
me poso 'ls pantalons blanchs,
me cambio las sabatas,
(un calsat de lona, nou,
que 'l día avans vaig comprarme)
y, á la má 'l seu bastonet
y al cap el seu *jipi-japa*,
al cap d'un quart l'home surt
com si sortís de la capsá.

No he sigut may elegant,
pro per tot allá hont passava,
aquell día 'm creya jo
ser el *trust* de las miradas.

Mes ¡oh, inestabilitat
de las grandesas mundanas!
La meva vana il·lusió
no podfa durar gayre!
El dijous, estava escrit
qu'havía de refrescarme,
y en efecte, fatalment,
al tombá una cantonada
de per llá á la vora 'l Born,
un *incivil* gibrell d'aygua
despedint fortor de peix,
plé de mocas y d'escatas
y llensat al meu damunt
ab una furia *inurbana*,
á més d'un bany d'impressió,
me feu pendre un bany de camas.
¡Adeu, pantalons de fill!
¡Adeu, il·lusions rosadas!
¡Adeu, caricias del mar!
¡Adeu brená, y adeu, platja!
Veyentme tan ben guarnit
y en estat tan deplorable,
no vaig tenir més remey
que tornarmen cap á casa.

Contra la meva costum,
la meva boca llensava
més renechs que un carreter
d'aquests que a.a están en vaga.

Arribo á casa, per ff,
entre una pluja de riallas;
hi arribo calent de cap,
plenas d'aygua las sabatas,
y ab el sistema nerviós
y las sanchs tan exaltadas,
que, si per un atzar sé
cóm se descarrega un' arma,
aquell día un servidor
acabá per suicidarse.

PEP LLAUNÉ

TÍVOLI

Las Bribonas s'han obert pas ab valentía y constituiran, sens dupte, un dels millors éxits de la temporada. El llibre, de 'n Viérgol, l'afortunat autor de *Ruido de campanas*, es enjogassat, rialler, intencionat y plé de acudits graciosos. El seu fons es eminentment satírich, sátira fuetejedora de una de las nostras plagas més en boga: el tartufisme, la beyatería. Cert es que en alguns moments l'acció decau, com en el tercer quadro, que l'autor desenrotlla valentse de una trama xavacana y grollera, pero la gracia escampada en el diálech fan passable qualsevol recurs, per grotesch que sigui.

La música es també molt acceptable, y aviat la sentirem tocar pels carrers. Els *tientos*, sobre tot, están cridats á fer la delicia de modistetas y salta-taulells.

—*Las Bandoleras*, no es més que una de tantas. Els autors s'han enamorats de un assumpto molt migradet y ¿qué havia de succehir? que ab tot y ser ben escrita ha resultat una obra mitjana. El primer quadro se sembla á molts altres primers quadros, el segon es trist y pobre, y el tercer, á pesar de ser mogut y fins á cert punt graciós, s'está morint de inconsistencia.

De la música cal consignar tan sols una aixerida cansoneta del tercer quadro.

En una y altra obra s'hi distingiren la Martínez y en Fernández.

—Pera avuy s'anuncia l'estrena de *Caza de almas*.

BOSCH

Convindría que la empresa 's decidís á donar alguna

¿SERÁ PESCADORA?

PER QUÈ VAM

—Sí; aygua, molta. Lo que no 's veu en lloch es peix.

Ell hi va per veure d'elles
els delicats contors bells.

obra nova, que bona experiència'n deu tenir del any passat, quina temporada pogué calificar-se de brillant pel repertori variat y modern que va servirnos.

L' Africana, La Bohème, La Tosca, La Favorita, Gli Ugonotti, aquí tenen las óperas en dansa, que ab el beneplácit del frescal auditori s' han vingut representant aquests días.

Las senyoras Vergery, Julibert, Darnis, Homs y Gassull, y els senyors Parés, Lasierra, Gil Rey y Calvo, s' están repartint els llores qu' es un gust, fent acopi de gloria pera l' hivern.

Ahir, dijous, degué tenir lloch la primera de *Lohengrin*. Cap al Bosch, te dich, amich llegidor.

TRIUNFO

A títul de novetat podém senyalar l' estrena de *Flor Tardana*, comedia de Ignasi Iglesias que ja portava el *visto-bueno* de Romea, pero que ha sigut presentada ara ab ilustracions musicals del mestre Esquerrá. La obreta

del eminent dramaturg catalá ha guanyat en frescor acompanyada dels números de música, algun d' ells molt ben ensopegat y tots agradables.

El públich, que 'l primer día era numerosíssim, va cridar als autors, ovacionantlos.

—Dimars va tenir lloch l' estrena de la popular sarsuela *Bohemios*, traduïda al catalá ab el mateix títol per D. Lluís Suñer. Per més que no som partidaris de aquestes versions llengüísticas que no donan cap fama al aranjador ni treuen de cap apuro al públich, per tractar-se de idiomas familiars, havém de confessar que la tasca del autor catalá no es cap profanació ni molt menos. La majoria dels acudits que adornan el diálech conservan el relleu del original y, com que la obra es dintre 'l seu género una de las pocas en que no hi ha astracanas ni *chulos*, d' aquí que 'l seu fons no n' hagi sortit perjudicat.

Que la obra va agradar ho demostraren eloqüentment els aplausos del públich que ab insistencia obligaren als actors á excusar la presència del Sr. Suñer.

Els actors, voluntariosos. La tiple y el tenor, de primera... quan cantan.

L. L. L.

SIMPATÍAS INTERNACIONALS

Tres turcas celebrant la victoria dels «joves turchs».

ESQUELLOTS

¿Deyan que aixó de la reforma anava poch á poch?

Donchs s' equivocavan. Aixís ho ha manifestat l' Arcaldía en una nota oficiosa que dissapte va entregar á la premsa.

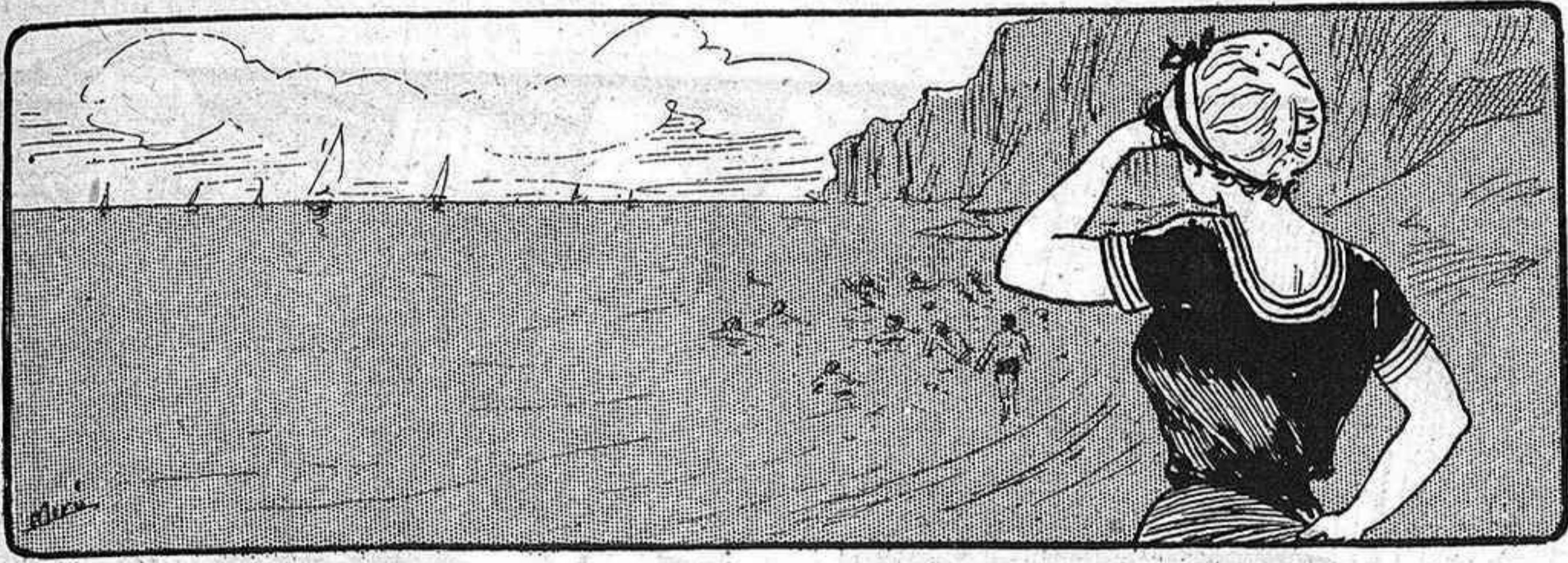
Segons ella, els treballs d' enderrocament no poden ni deuen anar més depressa de lo que van. Precipitarlos sería—dú—no realisar la reforma, sino caminar á la ruína.

Ja ho saben, donchs, els impacients, que tant abundan en aquesta terra. «Hay que comprimirse», y recordar que *pian piano si va lontano*.

* * *

Vejin si, encare que no ho sembli, s' hi va, que al final de la referida nota l'

À LA PLATJA

Ella, per servir de *blanco*
als ulls codiciosos d'ells.

Arcaldía ens comunica que «no es probable que transcurran seis meses sin que desde la plaza del Angel puedan descubrirse las embarcaciones del puerto.»

A pesar de lo malament que l' Arcaldía s' explica, donchs allà hont d'íu que «no es probable que transcurran seis meses» segurament deu volguer dir qu' «es probable que no transcurran», consti que nosaltres l' hem entés y que preném acta de la seva semi-promesa.

D' aquí á sis mesos ¿eh?

¡Vaya, vaya ab el noy de 'n Vidal y Ribas!

¿Es á dir que tot un *smart* com l' Emiliet no guanya més que 1,800 pessetas l' any y ocupa un piset d' arrós que li dona el seu papay, per qual motiu voldría que l' Ajuntament li expedís cédula de 8.ª clase, que sóls li costaría 11 pessetas ab 70 céntims, en lloch de la de 4.ª que se li ha senyalat y que 'n val 58'50?

Pero, home de Deu; ni que p'ixó del guany fós veritat y encare que l' argument del pis d' arrós tingués solta, ¿per nou miserables duros fa aquests paperots?

Noblesa obliga, d'íu el ditxo. ¿No es gentil home vosté? Donchs ¿qué pensarían al palau real si un día al entrar li demanavan la cédula y veyan que la porta de 8.ª classe, com un trist proletari?

Hala, á pagar y callar, que si en alguna cosa ha faltat l' Ajuntament ha sigut en no haverli clavat cédula de primera.

Sisquera perque á Madrid vejessin que 'ls gentils-homes de la última fornada, adroguers y tot con son, l' *habillan*.

Llegeixo:

«El Sr. Leroux ha alcançat á Vichy una ovació calurosa. Els aplausos del públich, selecte y numerós, han sigut molt freqüents.»

M' apressuro á aconsellar als kabilenyos que á pesar d' aixó que acaban de llegir, s' abstinguin d' entussiasmarse.

El Leroux aplaudit y ovacionat no es don Alacandro.

Es en Xavier Leroux, celebrat compositor francès y autor de la nova

ópera *Le chemineau* que acaba de cantarse al teatro de Vichy.

Ja s' ha publicat el prospecte de la rifa de Nadal.

El valor dels bitllets—46,000 á mil pessetas cada un—ascendirá á 46 milions.

L' Estat ne repartirá en premis uns 31 milions.

Total, 15 milions de perdua pels jugadors y de benefici líquit pera la caixa de la rifa.

¿Volen una proba més clara de aquí el qui verdaderament treu sempre la grossa es el Govern?

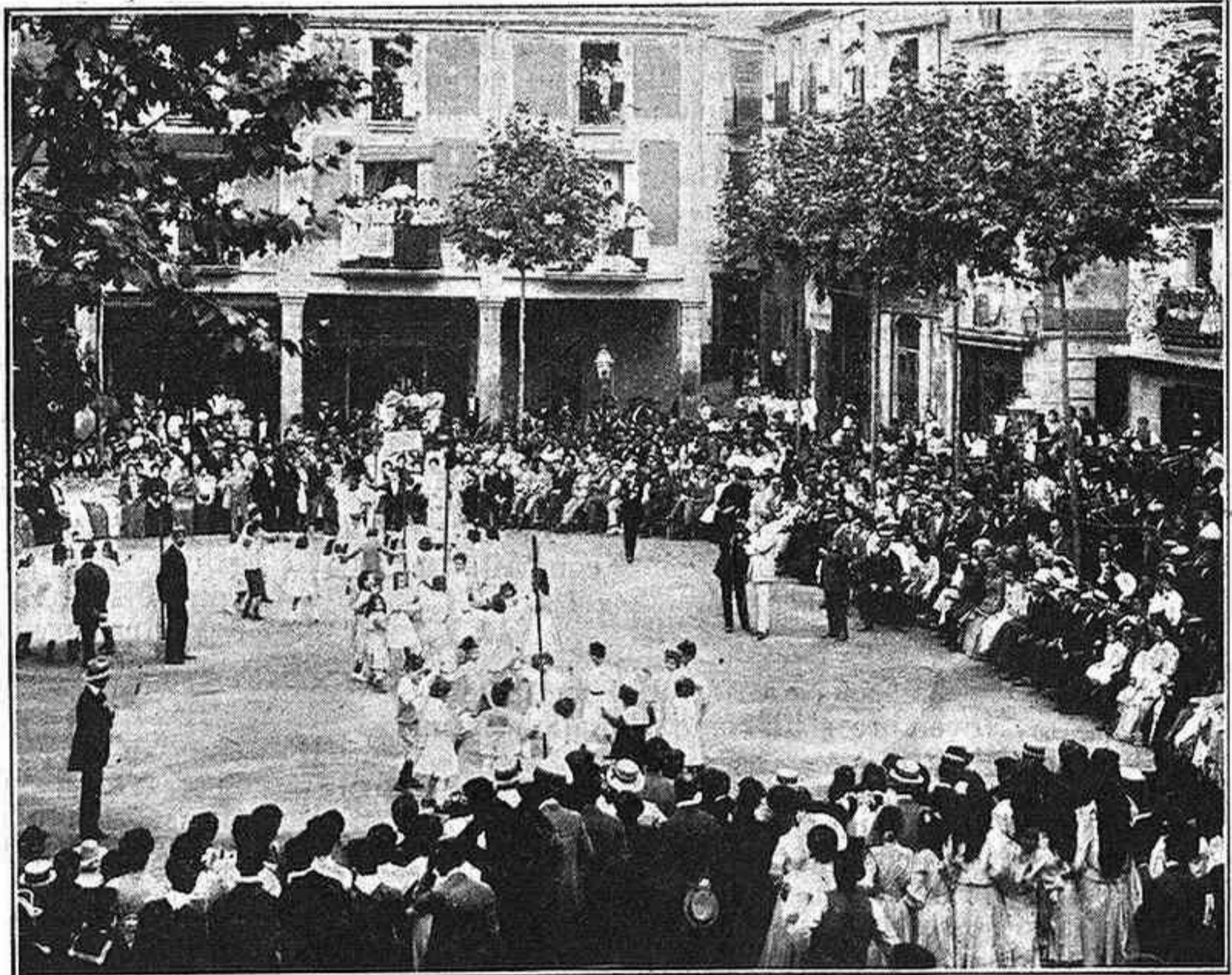
¡Y quína grossa!... 15 milions, nets y pelats, sense necessitat de comprar bitllet.

Davant d' aixó, tonto será qui jugui.

¡Gran noticia!

Han sigut trobats els brassos de la famosa Venus de Milo.

FESTA MAJOR DEL VENDRELL

Concurs infantil de sardanistas, celebrat el día 26 del passat mes.

(Inst. GUIXENS)

AL CEL

—¿Qué fas, Pere? ¿Per qué arreglas las aixetas del aygua?

—Com que sento dir que á Barcelona ja comensan á parlar de fer festas per la Mercé...

Es á dir, ha sigut trobada una estatua, exacta reproducció de la referida Venus, ab els brassos en son lloch. Segons els que l'han vista, la seva disposició no pot ser més natural ni més lògica. Ab una má sosté un mirall y ab l'altra 's recull un extrém de la túnica.

¿Qué hem de fer ara nosaltres? ¿Creure á ulls cluchs en l'autenticitat de la estatua ó sospitar que, com ja tantas vegadas ha succehit, el flamant trobo no es més que 'l resultat d' una falsificació enginyosa?

Més breu: la nova Venus ¿es lligítima ó sevillana?

Díu que la barbería revolucionaria de la *Casa del pueblo* ha sigut objecte de grans milioras.

Ho crech.

Es potser lo únich que la plana major del lerrouxisme cuyda ab esmero.

La barbería, es dir, el lloch ahont ab més comoditat se *pela y repela* á la ignocenta parroquia.

Entre 'ls edils que 'ls toca cessar en el càrrech regidorsch el próxim Novembre s'hi conta el popularíssim Zurdo *duque* de Olivares.

Els xinos del seu districte rebrán ab sentiment la nova. Y ell mateix se 'n deurá lamentar també amargament.

Quan menos per una cosa:

Per l'arrós dels tranvías, que se li haurá acabat.

Y allavoras, si no vol anar á peu, haurá de fer com avans: anar en locomotora *compound*.

Durant el passat mes de Juliol—díu una informació procedent de las oficinas municipales—han visitat las Casas Consistorials 290 turistas, classificats en la següent forma: Francesos, 25; alemanys, 165; belgas, 2; ingle-

sos, 6; espanyols, 73; grechs, 1; argentins, 6; bohémis, 2; italians, 1; austriachs, 2; uruguayos, 1; yankis, 2; suissos, 2.

Com ja pot veure el lector, de lerrouxistas no n'hi ha anat cap.

La nota, al menos, no anomena per res als xinos.

¡Quín bullici, quína gatzara y quína animació á Sabadell ab motíu de la Festa major!

Els festeigs celebrats han correspot á la espléndidesa de la localitat y al humor y al bon gust dels seus vehins. Entre molts números de primer ordre, com concerts, carreras, concurs sardanístich, balladas, etc., han sobressortit algunas veritables solemnitats, entre las quals cal consignar l'hermós *Homenatge á Clavé* y l'aristocrática *Batalla de flors*, festivals dignes d'una gran y rica ciutat.

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA al enviar una xardorosa felicitació al poble de Sabadell, remercia al seu alcalde Sr. Molins la seva fina atenció al invitarla á tant extraordinarias festas.

Diálech cullit davant del *Teatro del Triunfo*, inaugurat dissapte passat al Portal Nou.

Dos autors dramátichs están contemplant la fatxada.

—Tú, y per qué 'n deuen dir del *Triunfo* d'aquest teatro?

—Molt senzill, home... Perque no hi estrenarán cap obra de 'n Baró.

Ja han surtit de Barcelona las colonias escolars organizadas per l'Ajuntament.

Ara pera arrodonir una obra tan simpática no més falta que 's preocupi de que las escolas tingan millors

condicions. Perque n' hi han que tenen categoria de corals, sense llum, sense ventilació y ab l' aygua que cab dintre un canti pera totes las atencions de la escola.

De no ferho aixís, quan retornin las colonias, podran reunir-se á la plassa de Sant Jaume y cantar aquesta col·la als regidors:

Al estiu per fer salut
ens heu dut un mes á fora;
si hem d' enmalaltí al hivern,
per qué 'ns feu aná á l' escola?

La qüestió de la recollida dels duros il·legítims ha portat la intranquil·litat á gran número de famílies. Tothom va esverat, y, á pesar de la real ordre senyalant las dife-

rencias entre la moneda del govern y la moneda *Plimsaul*, ningú sab á qué atendir-se, y á lo que 'l públich tira es á desfer-se aviat dels *ulls de bou*.

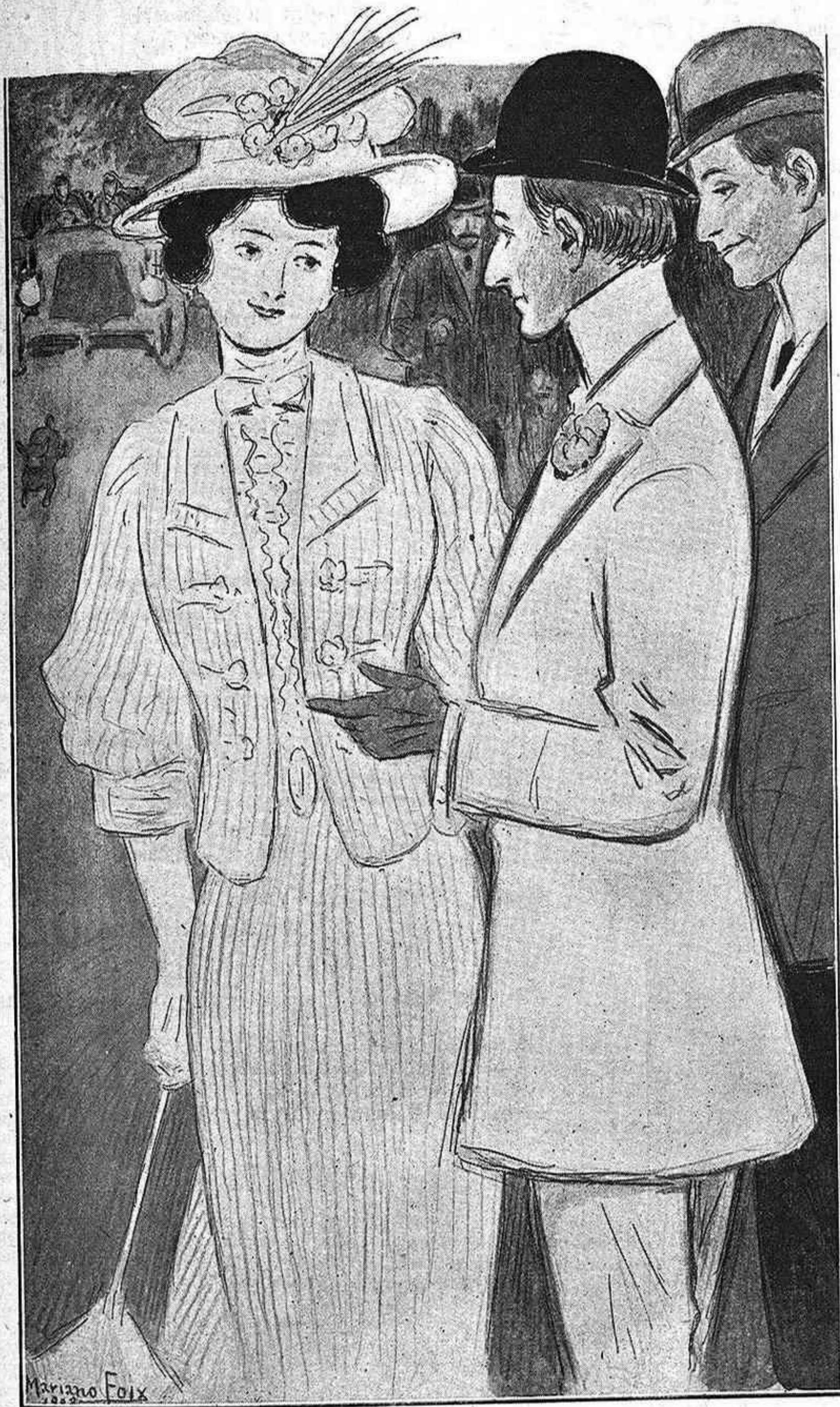
D' aquí vé que al cap del día se repeteixin á dojo escenas cómicas com aquesta:

Una senyora está contractant á una minyona.
—Y quánt voldria guanyar, vosté, noya?
—Miri... li seré franca: si 'm paga ab duros en pesa, vuyt duros cada més... Ara, si 'm paga ab pessetas ó ab calderilla, li faré per quatre.

Tot saborejant el pinso de garrofas, un caball de casa l' Aixelá exclamava filosóficament l' altre día:

—Malvinatje els *esquirols!*... Lo bé que 'ns vindria també, á nosaltres, una vagueta temporal!

GENT D' UPA

—IY aral... ¿Un jove com vosté, cédula de onzena classe?... ¿Per qué l' ha pres d' aquestas?

—Perque no n' hi ha de més baratas.

Al César lo qu' es del César.

Las fotografias del lluytador japonés Rakú y de la seva deixeble senyoreta *Che-lito* que publicá LA ESQUELLA DE LA TORRATXA en son número de la senmana passada son obra y propietat del conegut fotógrafo senyor Esplugas.

A la Rambla del Mitj, coneguda més comunment per la Borsa dels Cómichs.

Dos infelissos víctimas de la senyora Talía se saludan ab un afable badall.

—¿Que tal?... ¿ja tens contracta?

—Sí, noy.

—Y el sou?

—Molt magre,... pero he sapigut que en l' obra qu' hem de fer ens hi hem de menjar un pollastre de debó... y aixó m' ha fet decidir.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN EL ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—A-ro-las.
- 2.ª MUDANSA.—Lliure, viure, riure.
- 3.ª SINONIMIA.—Remey.
- 4.ª TARJETA.—Lo collaret de perlas.
- 5.ª CONVERSA.—Adela.
- 6.ª GEROGLÍFICH.—Sies gos may—gossa es.

TRENCA-CAPS

XARADA

AL SECRETARI DEL CONCURS XARADÍSTICH PER COMBÁTRER LA CALOR.

Vareig llegir l' altre día ab gust sa digna xarada que tracta en buscar la forma pera la calor combátrer

més econòmica y fácil...
per un el cap *escalfarse*
tenint la major *frescura*,
en desenvolupar ab manya
la dificultat del tema...

Donchs, ara, que 'm ve á la *quarta*,
un *total* me poso á escriurer,
ó tal volta una *xarada*,
perque aquesta te més *tersa*
y es més distret combinarla...

Apa, donchs, *hu-dos* buscant
pera la calor combátrer,
com qui s' ho pren á la *fresca*,
un medi ó forma... pro... ¡vaja!...
ja *súo* sols al pensarhi,
perque en aquest temps me passa
com als *ous del dia*, que
com més *frescos* els demanas
més *calents* te 'ls han de dar...

Pro rumiém... potser encare
trobaré en *quart* poca *sombra*
quelcom *fresch*... que *refrescarne*
puga al menys la inspiració...

Pro ¡ca! ¡re! ¡inútil! Fracassan
mos pensaments... Si *re-fresch*
vull... ja sé que tinch d' anarmen
á Canaletas... y allí
véurem una *americana*
y després rascar 'm l' *ermilla*
com qui toca la guitarra.

¡No pot ser! ¡No trobo res!...
Y acabant d' una vegada,
n' haig de dir una de *fresca*
al quedar'm tan *fresch* com antes.
¡Vingan aquests cinch de basto...
y aprétils.. senyó Staramsa,
secretari del concurs...
que encar no l' hagi trobada
la forma del gust tal volta
que en sa *xarada* 's demana...
¡ja tinch el modo de *viurer*
pera la calor combátrer!...
¡Pro... ¡jo estaria ben *fresch*!...
si aquest sistema probava,

LAS NITS AL PARCH MUNICIPAL

Lo més atractiu de las atraccions.

y en tal sistema estaria...
estant... com el *peix al aigua*!...
¡Vaja... ¡vol major *frescura*?
La *caló* aquí no hi fa estada!

J. MORET DE GRACIA

ANAGRAMA

—Si vols vení als banys, Janot,
t' ensenyaré de nadá.

—Ca; no vinch.

—¿Per qué?

—Home, *tot*,
quin *total* mes fort que fá.

MANEL B. FONTAS

MUDANSA

Tot llegint un senmanari
va cridar-me l' atenció
las *total tot* de dibuixos
si l' un bo l' altre milló.

A. ROCA COLL

TRIÀNGUL SILABICH

• • • • •
• • • • •
• • • • •
• • • • •
• • • • •

Substituhir els punts per lletres, de modo que vertical
y horisontalment se llegeixin: Línea 1.ª: Nom de dona;
2.ª: Idem; 3.ª: Paraula sportiva, y 4.ª: Sílaba.

PETADOR

TARJETA

S. ROCABRUNA TOST

Formar ab aquestas lletres degudament combinadas
el títul d' una sarsuela castellana.

V. BORRÁS Y BAIGES

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8.—Carrer de Barcelona.
1 5 4 2 8 5 6.—Nom d' home.
4 5 8 2 6 7.—Joch infantil.
4 5 8 7 6.—Nom d' home.
6 5 8 7.—Herba.
4 5 3.—Part d' una casa.
4 7.—Aliment.
5.—Vocal.

SALVADÓ HUGUET

CONVERSA

—Escolta Manela; dijous que vé ¿vols venir á festa
major?

—Ahont?

—A Palamós, á casa 'l meu germá.

—¿Quin... en Peret?

—No, dona; 'l que t' he dit fa poch.

PERET DAUNÍS

GEROGLIFICH

L O
O D o R
I I
V O L
K S I I

LL. CARBÓ C.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

LIBRES

LOS Cent Conceyls

del CONÇEYL DE CENT escrits de má
de FRA FELIU PIU de SANCT GVIU
canonie de la SEU ab altres MAXIMES e
VERITATS que shi enclouen e son en vers

Se ven^a a Barcelona a can LHOPIS llibraire a la marca de «La Esquella de la Torratxa», Rambla de Caputxins, sota l'Hostal del Orient, e per tot arreu, al preu d'una pesseta. =

Dotzena de frare , per Frederich Soler (Pitarra).	Ptas. 2'—
La barricada , versos revolucionaris, per Jeph de Jespus . . .	» 0'50
Nits de lluna , per Frederich Soler (Pitarra).	» 2'—
Per fer la dotzena , d'en Pere Aldavert.	» 3'—
Anarquines , versos d'en Felip Cortiella.	» 1'50

PUÑADO DE IRONÍAS POR JOSÉ NAKENS
Un tomo, Ptas. 3

EL HOGAR Y EL TRATO SOCIAL

ARTE DE EMBELLECER LA VIDA

POR LAURA GARCÍA DE GINER

Un tomo, Ptas. 4.—Encuadernado, Ptas. 5

SUMARIO:

EL TRATO SOCIAL: Los saludos. Las visitas. Visitas de cumplido. Visitas de ceremonia. Visitas de gracias. Visitas a los afligidos. Visitas de confianza. Duración de la visita. Deberes de la señora de la casa. Deberes del que visita. Las presentaciones. Cumplimientos. Reuniones ó soirées. Veladas musicales. Bailes. Sauterie. Five o'clock tea. Comidas y banquetes. Deberes del que invita á comer. Obligaciones de los comensales. Aviso á los que invitan á comer. De la conversación en la mesa. Brindis. Final de la comida. Los almuerzos. Cenas. Giras campestres. La correspondencia. Principio y fin de las cartas. Tarjetas postales. B. L. M. (Besa la mano). Cartas de invitación. Participación de nacimiento. Invitación á la ceremonia del casamiento. Partes de boda. Invitación á bailes, comidas, etc. Ofrecimiento de casa. De los vestidos y aseo personal. Tarjetas. Etiqueta del tarjeteo. Nuestros servidores. Manera de tratarlos. A las jóvenes. A los jóvenes. De la conversación. En público. En paseo. En el tranvía. En viaje. En los baños. En el teatro. En las tiendas. En la iglesia. Los juegos. El baile. Etiqueta en el modo de bailar. Comedias de sociedad. De los ademanes y actitudes. La hospitalidad. El que la recibe. El que da hospitalidad. La elegancia. Los regalos. El carácter. De los objetos prestados. Bodas. Los novios en sociedad. Capitulaciones matrimoniales. Invitaciones á la boda. Regalos. Trajes. Comitiva. Viaje de novios. Otras nupcias. Bodas de plata y de oro. Bautizos. Invitaciones. Padrinos. Los amigos. Urbanidad con los niños. La urbanidad con los ancianos. Urbanidad con las mujeres. Urbanidad con los profesores. Urbanidad de los profesores. Fin de la primera parte.

EL HOGAR: Cómo es y cómo debe ser la casa. La entrada. Los salones. Los gabinetes. La sala de confianza. El boudoir. Salones de baile. Salones de fumar. El comedor. Ante-cocina. Cocina. La despensa. Cuartos de criados. Comedor para los criados. Cuartos de plancha y costura. Water-closet. Dormitorios. Cuartos de aseo. Cuartos de tocador. Despacho ó escritorio. Salas de juego. «The Nursery». Salas de música. Los jardines. Patios. Las estufas ó «serres». Pavimentos. La pared. Balcones y ventanas. Calefacción. Alumbrado. Agua. Antigüedades.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravíos, si no 's remet además un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

ESTABLIMENTS CONEGUTS

—¡Caramba!... D' aixó 'n dich gent laboriosa. ¡Mireu si 'n tocan de renglóns!